

Zprávy z České

Milí spoluobčané,

jsem ráda, že po dlouhé době covidových opatření se konečně zase můžeme volně scházet. Jenže přišla válka na Ukrajině, statisíce lidí opustilo své domovy a hledají bezpečnější místo k životu. Naše sokolovna se stala jednou z možných ubytoven pro cca 25 válečných uprchlíků. Děkujeme všem ochotným dárcům, kteří se postarali o to, aby v případě potřeby našli u nás základní vybavení: máme zásoby trvanlivých potravin, povlečení, ručníky, hygienické potřeby. Obec zakoupila příkrývky a polštáře, koberce, můžeme v sále vystavět provizorní kóje pro trochu soukromí, připravená je pračka, mikrovlnky. Na koncertě ve prospěch uprchlíků se vybralo 18 000 Kč.

Přestože uprchlická vlna klesá, sokolovna je stále v pohotovostním stavu, máme 24 hodin na přípravu od okamžiku obdržení zprávy. Šli by k nám uprchlíci z přijímacího centra na výstavišti.

Z toho důvodu není možné, aby v sokolovně probíhaly větší společenské akce. Sportovat zde ale stále můžeme, všechny běžné aktivity pokračují. Navíc se nám podařilo vyjednat výjimku pro konání alespoň jedné velké akce, na kterou bych vás na závěr chtěla všechny pozvat:

Dne 29. 5. od 15 hod. proběhne v areálu sokolovny

Den dětí – setkání s legendami řemesel

Malí i velcí budou moci sledovat práci mistrů řemesla, a také se od nich něco přiučit. Těším se, že se tu v hojném počtu a dobré náladě potkáme!

Jana Chiniová, starostka

Pálení čarodějnic

v sobotu 30. dubna 2022

od 18.00 hod. v České

z divodu velkého sucha
přemístěno na dětské hřiště
u Améby – u MŠ Česká.

Připraveno je pro dospělé pivo,
po děti kofola.

Zápis do Mateřské školy Česká

na školní rok 2022/2023

letos je možnost využít 2 způsoby zápisu

Prezenční forma: čtvrtek 5. a pátek 6. května 2022

(od 13.00 – 15.30hod.)

Distanční forma: od 2. do 16. května 2022

(lze odeslat pouze datovou schránkou, mailem s elektronicky uznávaným podpisem, poštou, do schránky MŠ v zalepené obálce, označené „ZÁPIS“.)

Podrobnější informace včetně zápisných formulářů a kritérií pro přijímání dětí budou zveřejněny na <http://msceska.cz/zapis-do-ms/>

Komunitní centrum

Stavba nového komunitního centra je již hotová, stála cca 21,3 mil Kč, dotace jsme získali ve výši 12,7 mil Kč. V současné době se dokončují projektové práce na vybavení místností a provádí se tzv. průzkum trhu, dle zákona o zadávání veřejných zakázek se i toto musí soutěžit. Tím se otevření centra poněkud pozdrží, plánujeme ho na začátek září, kdy by měl proběhnout Den otevřených dveří a zahájení provozu.

V centru budou k dispozici dvě klubovny, jedna kancelář k poskytování sociálně poradenských služeb, v přízemí velký sál pro různé akce. Doufáme, že bude vám všem příjemným místem k setkávání a společným zážitkům.

starostka Ing. Jana Chiniová

Uklid'me Česko

V sobotu 26. 3. 2022 proběhl úklid v rámci akce Uklid'me Česko. Tentokrát jsme se zaměřili na okolí rychlostní komunikace. Někteří motoristé si ho bohužel pletou se sběrným dvorem, a tak jsme mimo jiné našli větší množství pytlů naplněných materiálem ze stavby a také např. 5 pneumatik. Dále jsme vysbírali cca 10 pytlů odpadu. Děkujeme za pomoc všem účastníkům a také obci, která zajistila svoz.

Zdena Váňová

Psí hromádky, neřešitelný problém?

Když do toho šlápneme, obvykle uijeme mnohem peprnější výrazivo než „psí exkrement“ nebo „hromádka“. Bohužel příležitostí k takové nehodě máme v naší obci stále dost. Přestože nádob se sáčky je zde rozmístěno dostatečné množství a slušní pejskaři je bez problémů využívají. Pak ale stačí pár neomalených a rázem pokazí dojem všem.

A to do toho nemusíme rovnou šlápnout. Když takovou hromádku uvidíte uprostřed svého upraveného záhonku na předzahrádce, trávníku kolem plotu, musíte ji objíždět s kočárkem, protože je přímo uprostřed cesty, taky vás to docela naštvě. A co teprve, když si jí nevšimne batolící se dítě, nebo si jí naopak všímá až moc?

Množí se stížnosti na bezohledné pejskaře, zvláště na ulici K lomu a v oblasti Nádavek. Nejen že majitelé neuklízejí exkrementy, někteří nechávají své psy volně pobíhat, dokonce bez náhubku, i na dětském hřišti. Nehledě na to, že to zakazuje vyhláška, je to především pro mnohé nepříjemné a může být i nebezpečné. Uklidňování: „On je hodnej, on ti nic neudělá!“ na tom nic nezmění. Ne každý má radost z toho, když se na něho vrhá cizí pes.

I neoplocené pozemky a cesty mohou být soukromé!

Jsou i takoví výtečníci, kteří nechávají běhat své psy po pozemcích, na kterých nemají co dělat. Když se při cestě vyskytuje otevřené prostranství, neznamená to automaticky, že nikomu nepatří a že je to připravený výběh pro vašeho mazlíčka. Nikdo není zvědavý, aby mu psi skákali po záhoncích a občůrávali sazenice. Některým lidem nestačí ani informační tabule, že pozemek je soukromý, není jim zatěžko opakovaně odstraňovat zábrany, které zamezují vjezdu na něj. Člověk nad tou drzostí žasne.

Výzvu k ohleduplnosti pejskařů jsme už zveřejňovali opakovaně. Děkujeme všem, kteří se chovají slušně, uklízejí po svých psech a hlídají si je. Mít psiho kamaráda je radost. Je ale škoda, když někteří tou svou radostí otravují život jiným.

Přesouvání kamenů – úchylná hra někoho, kdo není ochoten respektovat majetek druhých

Pejsci značce nerozumí, páníčkům by ale měla být jasná

Železný šrot

V sobotu 14. května 2022
od 9.00 – 11.00 hod.

se uskuteční sběr kovového odpadu
u Obecního úřadu Česká.

Obec Česká

Masopust 2022

KLAS informuje

KLAS – Klub aktivních seniorů v České po dvou letech omezení obnovil setkávání v sokolovně a přichystal řadu kulturních a sportovních akcí, např. masopustní dobu jsme si připomněli promítáním filmů z „Ostatků v České“, MDŽ seniorky oslavily ve slavnostních kloboučkách. Jaro jsme přivítali na výstavě kamélií na zámku v Rájci-Jestřebí, krásná byla také prohlídka vily a výstava květinových aranžmá „SHAKESPEARE ALTRO“ ve vile Stiassni. V radostné náladě se neslo i velikonoční setkání s dětmi z MŠ Česká (viz foto na titulní straně), kdy seniorky pro děti připravily dárečky a od dětí si odnesly krásná přáníčka. Vydařený byl také zájezd do Moravského Krumlova na výstavu obrazů Alfonse Muchy „SLOVANSKÁ EPOPEJ“, kde byla mimořádně podrobná fundovaná komentovaná prohlídka.

V následujícím období připravujeme další akce, např. návštěvu četnické stanice v Kuřimi, aktivně se zúčastníme přípravy jarmarku, v Tetčicích změříme síly na „Seniorské olympiádě“, a především nás čeká další zájezd, tentokrát do Archeoskanzenu Modrá, do expozice Živá voda Modrá a na Velehrad. V červenci plánujeme prohlídku zámku a zámecké zahrady v Kroměříži.

Věříme, že náročná „covidová“ doba je již za námi, a že se konečně budeme moci opět radovat ze setkání a výletů, na které zveme všechny seniory.

Liba Šebrlová

**Obec Česká a KLAS – Klub aktivních seniorů
pořádají ve čtvrtek dne 9. června 2022 jednodenní zájezd
do Archeoskanzenu Modrá, expozice Živá voda Modrá
a na Velehrad**

Program:

8,00 odjezd od OÚ v České

10,30 hod. – 11,45 hod. Archeoskanzen Modrá – komentovaná prohlídka

12,00 hod. – 13,45 hod. Oběd – restaurace VEGA

14,00 hod. – 15,30 hod. Živá voda Modrá – komentovaná prohlídka

16,00 hod. – 17,00 hod. Velehrad – komentovaná prohlídka

17,30 hod. odjezd z Velehradu

Přihlásit se můžete do 31. května 2022 na OÚ Česká, Česká 26 u paní Hlavničkové nebo u paní Šebrlové, Česká 124, tel. 728 407 200. Současně s přihlášením se vybírá částka Kč 250,- (v této částce jsou zahrnuty vstupy do Archeoskanzenu Modrá, do expozice Živá voda Modrá, prohlídka kláštera a příspěvek na dopravu). Doplatek autobusu uhradí obec Česká.

Oběd je zajištěn v restauraci Vega, hradí si ho každý účastník zájezdu sám. Před odjezdem budete informováni o nabídce a sdělíte, zda máte o něj zájem.

Vzpomínání s paní Květou Barteskovou

K čemu byl dobrý koronavirus...

Jednoho dne se mi po telefonu ozvala neznámá paní. Prý se v době koronavirové, zavřená doma a obraná o své aktivity, začala nudit, a tak se konečně pustila do toho, co chtěla udělat už dávno. Spojit se s místem, kde strávila své mládí, krásné roky svého života.

Brzy se ukázalo, že paní Květa Bartesková, dříve Špidlíková, tak neznámá zase není, na jméno Špidlík jsem narazila už při hledání informací o zvonárně v Kovolitu, vyprávění o Sokolu v České, věděla jsem, že první učitelka v České byla Špidlíková. Květa se s rodiči a mladší sestrou Aničkou přistěhovala do České ještě před válkou, pamatuje si, že mobilizaci zažili už u nás – tatínek odsud narukoval, odešel s kufříkem, aby se zakrátko zklamaný vrátil. Antonína Špidlíka do České přivedla práce – zvonář Rudolf Manoušek si ho vzal s sebou, když se osamostatňoval a odcházel z husovické továrny svého otce do vlastní.

Poslala jsem paní Květě knížku Zvony z České, tatínka tam hned poznala: „Bylo mi ale líto, když jsem v knížce nenašla o něm jedinou zmínku, pouze dvě fotografie. Chápu, že současný pan zvonář ani vy už ho pamatovat nemůžete. Ráda bych proto doplnila alespoň pár informací, protože tatínek pro svou práci v Kovolitu opravdu žil.“

Půjdem-li ke kořenům spolupráce p. Špidlíka s firmou Manoušek, dostaneme se do Habrůvky, pěkné vesničky v Moravském krasu. Tam se totiž narodil zvonář Rudolf Manoušek st. i obchodní cestující Antonín Špidlík st. (dědeček paní Květy a otec Antonína ml. z Kovolitu. Vnučkám o Habrůvce rád vyprávěl báchorky, třeba že přes ni tekla potok se zlatými rybkami. Mimochodem kardinál Tomáš Špidlík byl jeho synovcem). Pan Špidlík na svých obchodních cestách procházel celý vyškovský okres a nabízel zemědělské stroje firmy Ježek z Blanska. Byl velice úspěšný, což mělo kromě slušného výdělku i jeden neblahý následek – každá uzavřená smlouva se musela řádně zapít, a tak byl obchodní cestující téměř stále „naložený v lihu“. Prý byste to ale na něm nepoznali. A protože všude chodil pěšky, ani mu to nepřekáželo v práci.

Jako úspěšný obchodník získal Antonín Špidlík st. řadu vlivných známých. Svému synovi, který právě odmaturoval na střední elektrotechnické škole v Brně, dojednal pěkné místo přímo u pana Bati ve Zlíně. Když se Antonín mladší oženil, toužil se přesunout blíže k domovu. V Brně měl tehdy už zavedenou továrnu Rudolf Manoušek st. a pro Antonína Špidlíka st. bylo snadné přimluvit se za syna u kamaráda z dětství. Tak se mladý Antonín dostal k práci ve zvonárně, která ho naplňovala. I když, jak říká paní Květa, finančně si tatínek u Manoušků proti Baťovi dost pohoršil. Ale co by člověk neudělal pro lásku...

Kovolit. Rudolf Manoušek třetí zleva, vpravo vedle něj Antonín Špidlík

můj táta, povahou cholerik. Takže ten asi moc oblíbený nebyl, ale byl zase krásně zaplacený a měl tu práci rád – on by tam býval ve dne v noci. Byl odborník přes elektriku, ale uměl si poradit se vším, dovedl zaskočit, kde bylo potřeba. Dělal třeba i u soustruhu, při nějaké takové práci přišel o kousek malíčku.“

Špidlíkovi neměli v České vlastní dům, bydleli postupně v pronájmu na čtyřech místech: „Nejdříve jsme bydleli v suterénu u Žáků, to byl tehdy dům na kraji vesnice směrem k Brnu (č. 77, později tam bydlela učitelka Filová), potom jsme bydleli u Váňů vedle sokolovny (č. 35), což bylo výborné, protože jsme to měli na všechny akce blízko a pořád jsme se sestrou byly v sokolovně. Odsud jsme se odstěhovali na č. 105 (dříve Petrlíkovi, dnes Chalupníkovi), kde jsme měli krásný byt, moc se nám tam líbilo, ale když šel pan Petrlík do důchodu, museli jsme se přesunout zase dál, do vily ke Kunderkům (dnes Dolákovi č. 94). S Kunderkovými (podplukovník vojska s chotí) a Manouškovými (továrník Rudolf Manoušek ml. s přítelkyní Marií Kuttovou) se moji rodiče hodně přátelili, scházeli se každou sobotu ve vile v Kovolitu na taneční večírky, hráli různé hry, karty... Paní Kuttová také občas přicházela na návštěvu za mojí maminkou, jezdily spolu do divadla do Brna.“

Válka

„Během protektorátu se naši s Manouškovými ještě více sblížili. Z Kovolitu se stal zbrojařský podnik, pan továrník i můj tatínek byli často zvaní na gestapo v Brně. Německý dozorce v továrně, příslušník SA p. Reichman, byl ale opravdu moc slušný člověk, který se za oba vždy zaručil. Měl u svých soukmenovců velké slovo a ztrátu výzbroje vždy svedl na distribuci, i když asi musel vědět, že to bylo jinak.

To když si ho pak vzal k sobě Rudolf mladší do České, byl zaplacený přímo královsky. „Maminka si mohla tehdy dovolit služku i posluhovačku. Potřebovala to, byla nemocná se žlučníkem, tatínek jí moc pomáhat nemohl, protože byl v práci hodně vytížený, ale zase jí zjednal na všechno lidi, aby nemusela nosit uhlí a podobné věci, paní Kotolová k nám chodila prát prádlo...“

Pan Manoušek byl u zaměstnanců hodně oblíbený, na řešení nepříjemností tu byl

Poslední týdny války a osvobození v r. 1945 jsme prožili společně. Nejdřív asi týden ve sklepě vily v Kovolitu. Tenkrát byla bombardována Kuřim, u nás doma praskala okna, a tak nás Manouškovi pozvali, abychom se schovali u nich. Já a sestra jsme byly ještě děti a prožívaly jsme to jako velké dobrodružství.

Po bombardování Kovolitu jsme se ale raději sbalili a úplný konec války prožili na Manouškově chatě ve vranovských lesích. Mně bylo 12 let a společně s mou mladší sestrou Aničkou jsme i pobyt v lese prožívaly jako úžasné dobrodružství a naprosto jsme si neuvědomovaly možné nebezpečí. Šli jsme tam několik hodin pěšky, jen s nejn nutnějšími věcmi na vozíku, nad hlavami nám létaly střely z letadel. Nejnebezpečnější úsek byl přes Lelekovice, kde nám hodní lidé nabízeli pití, dále přes Vranov. Manouškovi tam dojeli svým autem.

Manouškovi přespávali v chatě, na tehdejší dobu velmi pěkné, ale nevím už přesně, kde stála a snad ještě stojí. Byla v lese, na pustém místě, ale elektrika tam fungovala. Ženy spolu vařily, nádobí chodily umývat do potoka, kde se i pralo... Nám chlapi postavili takový příbytek k přespání, střechu pokryli jehličím, na zemi jsme měli nějaké matrace. Na společné jídlo jsme chodili do chaty. Byla tam s námi ještě jedna rodina nějakého advokáta z Brna, ti také přijeli autem. Byli tři, rodiče se synkem, který byl o dva roky starší než já a dokonce se mi tam dvořil, i takové zážitky jsem tam měla.

Pana Manouška jsem měla moc ráda, myslím, že v tom pubertálním věku jsme ho se sestrou obě milovaly, on byl charismatický člověk, laskavý, usměvavý... Úžasně se

Školáci z České 1940. Anička Špidlíková v 1. řadě druhá zprava, Květa Špidlíková v 2. řadě druhá zleva. Fotografii pořídila Růžena Špidlíková na rozloučenou s řídícím učitelem Rothem

k nám choval, dokonce nám se sestrou jako studentkám vykal, to na nás dělalo dojem. Mému tatínkovi několikrát nabízel tykání, byli skoro vrstevníci. Jenže můj temperamentní otec se obával, aby to pak v nějaké vypjaté situaci nesklouzlo k něčemu, čeho by litoval; vždycky mu se smíchem odpovídal: nechme to radši, jak to je, *Ty vole* se řekne snadno, ale *lý vole* už tíž.

Nám dětem tu nic nescházelo; byly jsme jako na výletě, uprostřed lesa, stavěly jsme si z mechu domečky, bylo to moc fajn. Pro dospělé to asi bylo horší. Ale museli si poradit. Maminka z našeho lesního úkrytu chodívala pěšky až do České, u Smisitelů tam řvaly krávy, které nikdo nedojil, protože i Smisitelovi byli schovaní někde v krytu. Maminka krávy s jejich svolením podojila a několikrát nám tak donesla čerstvé mléko. V batohu na zádech, vždycky jí říkali „matka pluku“, ona se vůbec nebála... Ještě jedno bych chtěla dodat: dnes se lidé rozčilují, jak málo je vláda podporuje – o nás se v té době nestaral vůbec nikdo, fabriky nejeily, obchody byly zavřené, nic nefungovalo. Lidi zalezli do krytů, které si sami našli nebo budovali...

Úplný konec války a osvobození jsme uvítali v nějaké vesnici, kam jsme sestoupili z našeho lesního úkrytu (*pozn.: dobraly jsme se toho, že to byl pravděpodobně*

Sokolové Česká v r. 1948. Bratr Antonín Špidlík stojící zcela vlevo, sestra Růžena Špidlíková v první řadě čtvrtá zleva

Šebrov). Vzpomínám jen, že tenkrát rozkvetly šeříky a hned nato zapadly sněhem. Osvoboditelská armáda se tam chovala velice slušně, ne jako třeba v Křenovicích, odkud pocházím, tam rudoarmějci rabovali. Tady takové excesy utnuli hned v zárodku, dokonce si pamatuji případ, že tam jednoho rumunského vojáka zastřelili za pouhou krádež slepice – pro výstrahu. Velice dbali, aby k ničemu takovému nedocházelo. Já osobně mám na osvoboditele jen ty nejhezčí vzpomínky.“

Sokol

„Po skončení války se moji rodiče aktivně zapojili do veřejného života v České. Hráli divadlo, cvičili v Sokole, tatínek jako náčelník, maminka jako náčelnice. Na všesokolský slet v r. 1948 nacvičili všechny složky – žáky, dorostence, ženy i muže. Ve spolupráci s Lelekovicemi i rej žen, to tehdy cvičil málokdo. Všichni cvičenci z České prošli zkouškami a posledního sletu se zúčastnili v hojném počtu.

Sokol tehdy pořádal ke každé příležitosti kulturní akce, já jsem na nich často recitovala, maminka coby učitelka řečnila. Pořádala se Mikulášská besídka, plesy, slavnost ke Dni matek, k uctění památky mistra J. Husa... bylo toho moc. Hrálo se divadlo, to zase pod vedením Aničky Mičánkové. Chodilo se také na noční pochody, to se nám všem moc líbilo, vedl je bratr Brýdl (co měli obchod za tratí), ten stál v čele Sokola v České. Já ani sestra jsme ale na sport moc šikovné nebyly, při závodech v běhu jsme se držely až kdesi vzadu, pan Konečný z našeho domu na nás volal: ‚Děvčata, namažte si pod kolena!‘ To zvláště maminka trochu těžce nesla – oni s tatínkem naopak výborně zvládali všechny sporty, tatínek ještě ve čtyřicítce udělal veletoč na hrazdě...

Maminka Růžena Špidlíková v České založila mateřskou školu a byla její první ředitelkou. První školnicí byla Libuška Chiniová. V té době se naši hodně scházeli s rodinou p. inženýra Boleslava, který se po válce vrátil z koncentračního tábora, já jsem ho tehdy vítala básničkou při slavnosti v hostinci u Baumannů. Malou Růženu jsem vozívala v kočárku. Pan Boleslav byl velmi kulturně činný, podobně jako naši.

*Květa Špidlíková (vlevo) na hodech v České.
Uprostřed Jaruška Bartošová Nedomová, vpravo Libuše
Pokorná Chiniová*

S Manouškovými se rodiče stýkali už méně často. Když panu Manouškovi vyvlastnili Kovolit a přesunul se do Prahy, jejich cesty se rozešly úplně. Tatínek navíc vstoupil do komunistické strany, ale nerozešli se ve zlém, spíš každého život zavál jinam. Po čase totiž museli opustit Českou i naši, bylo třeba postarat se o mamčinu staré rodiče v Křenovicích, takže si tam tatínek našel místo krmiče v JZD. Rodiče byli velmi aktivní i v Křenovicích. Po celý život byl tatínek velice hodný člověk, ale na stáří mu amputovali obě nohy a to pak těžce snášel, býval nevrlý.

Já jsem odešla z České v 18 letech, v r. 1951, jako učitelka jsem šla do pohraničí, na Opavsko. Byla jsem tehdy velice naivní, velká stranička, šla jsem to tam zachraňovat. Našla jsem si tam manžela, ale nezůstali jsme tam, chtěla jsem být blíž rodičům. Usadili jsme se ve Slavkově u Brna, manžel dělal zootechnika v JZD, dostali jsme krásný byt, kde jsem dodnes. V mládí jsem obdivovala Stalina, když jsem se dozvěděla, čeho se dopouštěl, zhrotil se mi svět. Vystřízlivěla jsem, po osmašedesátém mě pro moje názory vyhodili z práce, tak jsem pekla housky v pekárně. Ale byla jsem tam spokojená. Po převratu mě zase rehabilitovali.

Zpětně ale vidím, že ne vše v minulé době bylo špatné a fanatici, kteří páchají zlo, se najdou v každém režimu. Za války odvlékali Židy, po ní zase zacházeli strašně s Němci. V České byly německé rodiny slušné, nikoho neudávaly, přesto tam někteří „revolucionáři“ po válce nutili jejich ženy lízat zem a jinak je ponižovali... Takoví jedinci se najdou v každé době.“

Sokolovna jako ubytovna? Nic nového...

Naše letošní jubilatka – sokolovna – za těch 100 let, co tu stojí, zažila mnohé. Dnes je v pohotovosti, aby mohla poskytnout zázemí válečným uprchlíkům. Nebylo by to ale poprvé, kdy by sokolovna sloužila jako ubytovna. Během druhé světové války, v době, kdy patřila Károvým, v ní přespávali dělníci budující dvoukolejnou dráhu Brno – Tišnov. Kronika zaznamenává začátek stavby takto:

Stavba Tišnovky

14. září 1939 započato se stavbou dvoukolejné dráhy a to v úseku Česká – Jehnice. Stavbu tohoto úseku provádí fy brí Špačkové, podnik. staveb ve Slezské Ostravě.

Již za několik dní proměnil se Baumannův pozemek naproti nádraží ve sklad vozíků, kolejnic, pračců, lokomotiv aj. Jako první „obět“ pro stavbu nové dráhy padla letní restaurace Otty Baumanna u nádraží, která musela býti zbořena. Týž osud postihl i stinnou zahradu při této restauraci.

Letní restaurace se zahrádkou nebyla bohužel jedinou obětí náročné stavby. O tom nás informuje další zápis v kronice, tentokrát z r. 1940:

Po několika měsících práce ukázali nám dělníci divy svých rukou. Na „robotnici“ navezli v poměrně krátké době několik metrů vysokou hráz. Mnoho vláček denně sem sváželo hlínu, štěrku a kámen na vyrovnání nerovného terénu. Vystřídaly se tu všechny

druhy řemesel. Byla to právě doba pracovních táborů, v nichž byli nezaměstnaní holiči, řezníci, hodináři, typografové, úředníci, pekaři, zámečníci aj. Při kopání na úpravě terénu zahynul dělník Filka ze Svinošic.

A do třetice zápis z roku 1941:

Židé pracují na trati

Židé z Brna i odjinud, označení na prsou žlutou šesticípou hvězdou, pracují u firmy Bratři Špačkové na stavbě železniční tratě. Jsou mezi nimi i profesori, lékaři, ale snášejí svůj osud klidně.

Tento zápis už mnoho optimismu nebudí. Sokolovna byla patrně svědkem mnoha nešťastných osudů, počátků tragédií lidí, o kterých dnes už skoro nic nevíme.

Využívám příležitosti a ptám se paní Barteskové, zda si na ubytovnu v sokolovně pamatuje:

„Ano, moc dobře, protože na stavbě dvoukolejné dráhy pracoval i můj strýček Antonín Horáček, mamčin bratr. Tehdy byl studentem posledního ročníku pedagogické fakulty, učitelství matematiky. Jenže vysoké školy Němci zavřeli a on šel ‚dělat na štreku‘, jak se tehdy říkalo. Všiml si ho tam jeden inženýr, vzal si ho k sobě jako asistenta-geodeta. Strýček byl pohotový, měl vždy vše spočítané dřív než samotný inženýr, ten mu říkal: vás je pro učitelství škoda!

Stavbu dráhy tehdy prováděla firma Špaček, která strýčka zaměstnala jako účetního, měli sídlo vedle nás (na č. 104), strejda jim tam udělal dálkové ovládání dveří, byl technicky velice zdatný. P. Špaček nechtěl šikovného zaměstnance pustit, nabízel mu dvojnásobný plat, jen když zůstane, ale strejda trval na svém, chtěl být učitelem. Po válce si dodělal školu a učil na průmyslovce u Bati ve Zlíně. Ten ho ovšem zaplatil také královsky, strejda se radoval, když dostal první výplatu, a účetní ho ohromila, že to je jen za týden. Takže nemusel litovat.

V tom vedlejším domě bydlel za války také nějaký SA-man, ten nás skrze strýčka varoval: prosím vás, pane Horáčku, řekněte panu Špidlíkovi, když poslouchá to cizí rádio, ať si to ztlumí, moc mu to řve, sem chodí různí lidé a kdyby to uslyšeli, já bych to neobhájil (za poslech hrozil trest smrti).

Vzpomínám si na smutný osud rodiny p. Pobořila, který také pracoval v České jako traťový dělník. On byl Čech, ona

Vyměřování dvoukolejné Tišnovky. Vlevo inženýr David, který si k sobě vybral pana Horáčka

cigánka, bydleli v maringotce za zahradou sokolovny. Měli tři děti: Ládíka, toho měla paní ještě za svobodna, pan Pobořil mu pak dal svoje jméno, spolu potom měli Fanouška a Aničku. Paní Pobořilová občas pomáhala u Kobzů v zahradnictví, aby si mohli trochu přilepsit na stravě. Kobzovi byli chudí lidé, v domě měli jen udusanou hlínu, ale byli velice hodní. Měli čtyři děti, všechny velice nadané, jejich Anička byla premiantka třídy. Na různé slavnosti zásobovali obec květinami. Paní Kobzová šla Pobořilové dceruše za kmotru, podle ní dostala také jméno Anna.

Paní Pobořilová se všemi dětmi dostali befelem, aby se dostavili do transportu do koncentráku. Bylo to už v pozdější fázi deportací, takže si nikdo nedělal iluze, co je čeká. Můj strýček, který s panem Pobořilem pracoval na štrece, mu radil, ať se nevzdává a pokusí se je na úřadech z transportu dostat. Začal kolem toho běhat, ale mezitím už je odvedli. Malá Anička měla teprve rok, Fanoušek tak čtyři, Ládík chodil do první třídy.

Ládík, to byl takový otloukánek, byl zanedbaný, snad proto, že nebyl tatínkův vlastní, se o něho rodiče starali hůře než o mladší děti. Chodil špinavý a roztrhaný, stále v tom samém, spával ve spodku maringotky, jak vstal, v tom stejném šel do školy, takže byl cítit, děti ho odstrkovaly. Neměl to lehké, ale přitom to byl takový docela veselý kluk. Naše maminka ho před tím odjezdem vzala k nám, vykoupala ho, koupila mu botky a spodní prádlo, strýček mu nechal ušít dvě košile a kalhoty, takže byl kluk nastrojený, a byl strašně šťastný – aspoň na chvíli. Myslel, že jede někam na výlet... Pan Pobořil stále běhal po úřadech, ale než se mu je podařilo dostat zpátky, obdržel zprávu, že všichni čtyři zahynuli na tyfus.“

Dnešní vzpomínání končíme takto smutně. Když při příležitosti oslav 230. výročí založení naší obce inicioval Ing. Rostislav Vermouzek položení pamětních cihliček (stolpersteinů) dvěma židovským obětem z naší obce, netušili jsme ještě, že by měly přibýt hned čtyři připomínky obětí romského holocaustu. A zdá se, že pozornosti unikl i další židovský dělník ze stavby trati, který odešel na poslední cestu do transportu přímo z naší obce. Pokusíme se o těchto pěti nově zjištěných nešťastných osudech získat více informací.

Sedm obětí bestiálně zavražděných kvůli svému původu. To opravdu není málo, na tak malou obec. Co dokázala zruďná nacistická nenávisť sugestivně přibližuje památník romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu. Nově vybudované muzeum na místě sběrného lágru stojí za návštěvu, je povedené, výklad poutavý. Pozvánku sem a snad i nové informace z našeho pátrání uvedeme v některém z příštích čísel zpravodaje.

Zpravodaj obce Česká. Ev. č. MK ČR E 21297. Neprodejné! Vydává OÚ Česká nákladem 420 výtisků. Připomínky a podněty: e-mail hruskadada@seznam.cz nebo tel. 605 121 428 (D. Hrušková) nebo doručte na OÚ Česká. Redakční úpravy vyhrazeny. Za dodané hotové plakáty odpovídají autoři.

Uzávěrka dalšího čísla: 1. června 2022